

Анастасія Корилкевич

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ ТЕРМІНІВ: ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

У цій праці зроблено спробу провести аналіз англійських та українських аварійно-рятувальних термінів із перекладознавчої точки зору. Зіставлено термінологічний матеріал, порівняно англійські та українські терміни, що відповідають тим самим поняттям. Розглянуто приклади використання термінів обох мов. Виокремлено морфологічні особливості аварійно-рятувальних термінів англійської мови та запропоновано шляхи їх адекватного перекладу українською мовою.

Ключові слова: аналіз, переклад, порівняння, небезпека, дослідження, аварійно-рятувальні терміни.

This paper investigates the comparative analysis of English and Ukrainian emergency and rescue terms from a translation point of view, defines the objects of work, compares terminological material, compares English and Ukrainian terms that correspond to the same concepts, and provides examples of the use of terms.

This paper attempts to make a contrastive analysis of the English and Ukrainian emergency rescue terms from a translation point of view. The terminological material is contrasted, the English and Ukrainian terms corresponding to the same concepts in the field under analysis are compared. The examples of the use of terms in both languages are considered. The morphological features of emergency rescue terms in English are highlighted and ways of their adequate translation into Ukrainian are proposed.

Key words: analysis, translation, comparison, danger, research, emergency and rescue terms.

Аварійно-рятувальна сфера є невід'ємною частиною життя людей у сучасному світі. Чітка термінологія є важливою для підготовки рятувальників та інших фахівців, пов'язаних із цією сферою. Ефективна комунікація під час надзвичайних ситуацій залежить від точного та послідовного використання аварійно-рятувальної термінології. Зіставний аналіз англійських та українських аварійно-рятувальних термінів дає змогу виявити їх особливості та розробити оптимальні перекладацькі стратегії для ефективної взаємодії між країнами і міжнародними організаціями, такими як ООН, НАТО тощо. Порівняльний аналіз термінології сприяє прогресу в лінгвістиці, термінознавстві та інших наукових галузях. Він також може стимулювати подальші дослідження в галузі спеціалізованої термінології та перекладознавства.

Специфіка аварійно-рятувальної термінології української та англійської мов має кілька ключових аспектів:

- структура та походження термінів;
- стандартизація;
- специфічні терміни;
- контекст використання;
- практичне застосування.

Слід зазначити, що система управління надзвичайною ситуацією в умовах обмежених оперативних можливостей аварійно-рятувальних підрозділів повинна мати високий рівень готовності, забезпечувати надійність функціонування її складових та можливість як централізованого, так і безпосереднього управління підрозділами.

Ось кілька прикладів аварійно-рятувальної термінології англійською мовою та їх переклад на українську мову:

1. Англ. *First Aid Kit* (укр. *аптечка першої допомоги*)
2. Англ. *Emergency Response Team* (укр. *аварійно-рятувальна команда*).
3. Англ. *Search and Rescue (SAR)* (укр. *пошуково-рятувальні роботи (ПРР)*).
4. Англ. *Fire Extinguisher* (укр. *вогнегасник*).

В аварійно-рятувальній термінології існують спеціальні поняття, які відображають особливості надзвичайних ситуацій та дій, пов'язаних з їх ліквідацією. Наприклад, такі поняття, як англ. *conflagration* (укр. *пожежа*), англ. *emergency rescue* (укр. *екстрене рятування*), англ. *evacuation* (укр. *евакуація*), англ. *extinguishing* (укр. *гасіння*) і т. д.

У термінології аварійно-рятувальної діяльності широко використовують скорочення та аббревіатури, які спрощують комунікацію. Наприклад, англ. *P&ER (prevention and emergency response)* (укр. *запобігання і реагування на надзвичайні ситуації (НС)*), англ. *SAR (search and rescue services)* (ППС (*пошуково-рятувальні служби*)), англ. *Emergency (emergency situation)* (укр. *НС (надзвичайна ситуація)*) тощо.

Аварійно-рятувальна діяльність передбачає застосування різноманітних технічних засобів та обладнання. Відповідно, в термінології є терміни, які відображають ці технічні аспекти. Наприклад, англ. *fire engine* (укр. *пожежна машина*), англ. *artificial respiration device* (укр. *апарат штучного дихання*) англ. *EMS (Emergency medical services)*, *PPE (Personal protective equipment)* (укр. *ЗІЗ – засоби індивідуального захисту*), *PASS (Personal alert safety system)* (укр. *персональна система оповіщення про небезпеку*) тощо.

На початковому етапі проводять збір термінів, понять та виразів, які використовують у аварійно-рятувальній діяльності. Цей матеріал може бути отриманий шляхом аналізу нормативно-правових документів, спеціалізованої літератури, документальних джерел, а також шляхом інтерв'ю з фахівцями у цій галузі.

Морфологічні особливості аварійно-рятувальних термінів англійською мовою пов'язані з використанням певних суфіксів, префіксів та складних слів, які надають термінам спеціалізованого значення. Ось деякі приклади та пояснення:

1. Префікси:

Dis-: часто використовують для позначення негативного або зворотної дії.

Disaster (катастрофа)

Ex-: використовують для позначення вилучення або звільнення.

Extricate (вивільнити)

Re-: означає повторення або відновлення.

Rescue (рятувати): звільняти від небезпеки або неприємностей.

2. Суфікси:

-er/-or: використовують для позначення особи, яка виконує певну дію.

Rescuer (рятувальник)

oordinator (координатор).

-tion: утворює іменники з дієслів, що позначають процес або результат дії.

Evacuation (евакуація):

3. Аббревіатури та акроніми:

EMS (Emergency Medical Services): служба швидкої медичної допомоги.

4. Іменники, утворені від дієслів:

Deployment (від deploy): розгортання рятувальних служб або техніки.

Завдяки цим морфологічним особливостям терміни є зрозумілими і однозначними в контексті аварійно-рятувальних операцій, що є важливим для ефективної комунікації і координації дій в надзвичайних ситуаціях.

Лексичні, морфологічні та синтаксичні особливості аварійно-рятувальних термінів відіграють важливу роль у забезпеченні ефективної комунікації та розуміння у цій галузі. Вивчення та розуміння цих особливостей допомагають фахівцям у аварійно-рятувальній сфері взаємодіяти, планувати та проводити дії у надзвичайних ситуаціях.

Список використаних джерел

---

1. Англо-український словник пожежно-технічних термінів / Б. Шуневич, Н. Вовчаста, М. Коваль, Д. Чалий та ін. Львів : ЛДУБЖД, 2015. 354 с.
2. Богданова І. Є., Кринська Н. В., Лептуга О. Л. Словник аварійно-рятувальних термінів. Харків : НУЦЗУ, 2013.
3. Іванченко М. Ю., Іванишин Н. Л., Барнич І. І. Особливості перекладу двокомпонентних термінів сфери оперативної діяльності аварійно-рятувальних формувань. *Львівський філологічний часопис*. Львів, 2024. С. 90–94. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/13260>.
4. Top 50 fire service acronyms. FireRescue1. Lexipol. 2024. URL: <https://www.firerescue1.com/how-to-become-a-firefighter/articles/top-50-fire-service-acronyms-vd8is9EmHj0jVitL/>.